

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра управління персоналом і економіки праці

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Економіка»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління персоналом сучасної організації»

на тему: **«Організація охорони праці на підприємстві та її ефективність»**
(на прикладі ДП «Одеський морський торговельний порт»)

Виконавець:

Студентка 6 курсу 6 групи ЦЗФН
Товкус Єлизавета Володимирівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.п.н., доцент
Петровська Оксана Михайлівна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасному світі вкрай важливими та актуальними на підприємствах усіх форм власності є питання створення безпечних умов праці через впровадження безпечних для життя та здоров'я персоналу технологічних процесів. Охорона праці є одним з найбільш важливих аспектів соціальної політики держави. Це система правових, технічних, економічних, санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов праці.

Праця є джерелом розвитку суспільства, створення матеріальних, культурних і духовних цінностей, передумов існування як кожної окремої людини, так і людства в цілому. Виконуючи трудові обов'язки, людина працює не лише заради свого блага, а задля блага суспільства в цілому. Одним із завдань суспільства є забезпечення таких умов праці, які дозволяють отримати високий рівень продуктивності і не чинять негативного впливу на здоров'я працюючих, не завдають шкоди оточуючим людям та довкіллю. Тому органи управління любого рівня (державного, виробничого, територіального) особливу увагу приділяють питанням безпеки людини в процесі праці.

Проблематика організації охорони праці знайшла відображення у працях таких українських вчених як М.С. Максименко, О.В. Негодченко, В.І. Чудовський, Л.П. Шумна, О.Г. Левченко, О.І. Полукаров, В.В. Зацарний, Ю.О. Полукаров, О.В. Землянська та ін.

Так, за думкою О. Г. Левченко охорона праці займається питаннями забезпечення безпеки життєдіяльності людини під час праці у виробничому середовищі, якщо вона здійснюється в рамках трудового законодавства. Охорона праці займає одне з ведучих місць в апараті управління державних та приватних підприємств. А за словами Максименко М.С. економічна ефективність заходів з охорони праці - відношення корисного результату (поліпшення умов і охорони праці) до витрат на заходи з охорони праці. Ефективними є ті витрати, які в найбільшій мірі сприяють досягненню поставленої мети. Кількісні показники економічної ефективності, що дозволяють визначити величину ефекту і вибрати найкращий варіант вирішення завдання, поділяються на натуральні і вартісні.

Питання організації охорони праці на підприємстві постає кожного дня, тому що впроваджуються нові технології, інновації забезпечують розвиток виробництва, але й разом з цим приносять нові питання та завдання, які потрібно вирішити. Тому питання охорони праці завжди буде актуальним та важливим.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є розробка практичних рекомендацій з формування та впровадження заходів щодо

підвищення ефективності організації охорони праці на підприємстві ДП «Одеський морський торговельний порт».

Для досягнення вказаної мети в даній дипломній роботі були поставлені та вирішені наступні завдання:

- визначити сутність поняття «охорона праці»;
- проаналізувати основні функції системи управління охорони праці та відповідні їм завдання, розглянути побудову структуру системи;
- вивчити залежність ефективності організації охорони праці на підприємстві;
- розглянути досвід зарубіжних організацій щодо організації охорони праці;
- надати основну загальну економічну характеристику ДП «Одеський морський торговельний порт»;
- проаналізувати соціально-економічну характеристику персоналу підприємства ДП «Одеський морський торговельний порт»;
- провести оцінку ефективності організації охорони праці на ДП «Одеський морський торговельний порт»;
- провести оцінку ефективності організації охорони праці на ДП «Одеський морський торговельний порт»;
- запропонувати рекомендації з подальшого вдосконалення організації охорони праці на ДП «Одеський морський торговельний порт»;
- розрахувати соціально-економічний ефект від запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є теоретичні та прикладні засади формування ефективної організації охорони праці на підприємстві.

Предметом дослідження є процедура розробки заходів підвищення ефективності організації охорони праці на підприємстві.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стали наукові напрацювання вітчизняних і зарубіжних спеціалістів у сфері теорії та практики організації охорони праці, промислової безпеки, санітарно-гігієнічних норм, законодавчого забезпечення, цивільного захисту, безпеки життєдіяльності. Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: історико-логічний метод використано при дослідженні теоретичних аспектів та концептуальних підходів до організації охорони праці, вивчення стадій розвитку організації охорони праці; класифікаційно-аналітичний метод - при дослідженні функцій та завдань організації охорони праці; економіко-математичні методи - для

вивчення основних соціально-економічних та фінансових характеристик діяльності підприємства; графічно-аналітичний метод - для наочної ілюстрації досліджуваних соціально-економічних явищ та процесів за допомогою рисунків та діаграм; методи спостереження, інтерв'ю, анкетування, аналізу. Крім того, були використані комп'ютерні програми Microsoft Office, Excel, Microsoft Word.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти України з праці, матеріали державної статистичної звітності, звітність підприємства ДП «Одеський морський торговельний порт», посадові інструкції підприємства, наукові праці зарубіжних та вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, ресурси мережі Internet, матеріали отримані в процесі дослідницької праці на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів дипломного дослідження полягає в тому, що запропоновані заходи підвищення ефективності організації охорони праці на підприємстві ДП «Одеський морський торговельний порт» доведено до рівня практичних рекомендацій та їх впровадження допоможе сформулювати більш ефективний підхід до організації охорони праці, що підвищить ефективність праці персоналу та сприятиме росту прибутковості підприємства в цілому.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи організації охорони праці на підприємстві та її ефективність»* вивчено теоретичні підходи до питання організації охорони праці. Розглянуто систему управління охороною праці, яка є складовою частиною системи управління виробництвом. Визначено, що охорона праці структурно включає у себе: правові та організаційні основи охорони праці; фізіологію, гігієну праці та виробничу санітарію; виробничу безпеку; пожежну безпеку та профілактику на виробництві. Розглянуто та представлено в узагальненому вигляді основні функції та відповідні їм завдання охорони праці, за допомогою яких відбувається реалізація вказаних функцій.

Докладно розглянуто, на яких основних принципах базуються засади державної політики в галузі охорони праці. Створюється служба охорони праці для організації та контролю за виконанням заходів, спрямованих на запобігання нещасних випадків, професійних захворювань. На службу охорони праці підприємства покладаються завдання згідно з Типовим положенням.

Визначено, що ефективність охорони праці можна виміряти наявністю необхідної документації з охорони праці (інструкції, нормативні документи тощо) та кількістю травматичних та смертельних випадків на

підприємствах. Зазначено, що у зв'язку з поширенням COVID-19 та запровадженням в Україні карантину на багатьох підприємствах відбулися зміни в організації роботи.

У другому розділі *«Аналіз ефективності охорони праці на ДП «Одеський морський торговельний порт»* проаналізовано основні показники господарської діяльності підприємства ДП «Одеський морський торговельний порт». У розділі проаналізовано організаційну структуру підприємства, фонд заробітної плати, використання та склад робочого часу та якісний склад персоналу. Здійснено оцінка ефективності організації охорони праці на підприємстві, використовуючи методи анкетування, спостереження, інтерв'ювання та аналіз документації.

У третьому розділі *«Рекомендації щодо поліпшення організації охорони праці на ДП «Одеський морський торговельний порт»* запропоновано підвищення ефективності організації охорони праці шляхом розробки комплексної стратегії удосконалення відділу охорони праці. Було узагальнено способи удосконалення праці відділу охорони праці та розроблено не тільки стратегічну систему цілей і завдань, але й перелік конкретних організаційних заходів, що забезпечують досягнення зазначених цілей на коротко-, середньостроковий період та тривалу перспективу. Розглянуто можливі бар'єри до успішного удосконалення організації охорони праці, а також план подолання цих бар'єрів. Розроблено рекомендації щодо удосконалення організації охорони праці ДП «Одеський морський торговельний порт». Розраховано економічну та соціальну ефективність найбільш вагомих із запропонованих заходів.